

[Holger Andersen.]

Tid ogsaa er tilstillet Rigsdagen og offentliggjort, findes i Bind 2 Side 268—69 en kort, men meget præcis Fremstilling af denne Sag, som jeg vil henvise ærede Medlemmer af dette høje Ting til. Jeg maa maaske lige have Lov til at læse blot selve den Forholdsordre, som den Gang udgaves af Flaadens Overkommando, kort og godt saalydende:

„Hvis det er en tysk Undervandsbaad, og andre tyske Fartøjer vil assistere, skal der protesteres, men foreløbig ikke anvendes andre Midler. Hvis det er en engelsk Undervandsbaad, skal det forhindres, at tyske Fartøjer bemægtiger sig den eller angriber den. Først anvendes Protest, derefter, hvis dette ikke respekteres, anvendes de til Raadighed staaende Midler.“

Jeg skal ikke fordybe mig i Affærens Enkeltheder — den tog for øvrigt 2—3 Minutter efter Referatet her —, men jeg gad nu vide, hvorledes det i en saadan Situation overhovedet skulde være praktisk muligt at lade internationalt Forlig og Voldgift o. s. v. træde i Funktion. Jeg tror, det selv for det ærede Medlem, der havde Ordet paa det radikale Venstres Vegne, vilde være temmelig vanskeligt at anskueliggøre noget saadant. Halvdelen af E 13's Besætning, ca. 15 Mand, samt 1 saaret blev reddet af de danske Torpedobaade. Og det vilde formentlig have været ganske umuligt i en Situation som denne overhovedet at ville gøre Spørgsmaalet til Genstand for international Forhandling, jeg ved ikke, om det skulde ske i Haag, eller hvor det skulde ske, men Fremgangsmaaden vilde unægtelig være lidt besværlig og omstændelig, og man kan vel ikke tænke sig, at Spørgsmaalet kunde have været afgjort for Landsretten — det vilde vel ikke have været nogen anvendelig Fremgangsmaade.

Et ganske andet Spørgsmaal vedrørende Kellogg-Pagten er derimod dens Forhold til Folkeforbunds-Pagten og dens eventuelle Indarbejdelse i denne. Her staar man efter min Mening ved et afgørende vigtigt Punkt i den nyeste folkeretlige Udvikling, som det forekommer mig nødvendigt at komme til fuld Klarhed over, thi det, som er det afgørende i denne Forbindelse, er, at Fremtidsperspektiverne tegner en meget stærk Begrænsning af Neutralitetsretten og Neutralitetsmulighederne, altsaa tegner en fuldkommen Omformning af Neutralitetsretten og Neutralitetens Grundbegreber, Skabelsen af en Politik, Skabelsen af en Folkeret, der fører bort fra *Neutraliteten* og erstatter

denne med et ganske nyt Princip, *Solidariteten*, et Solidaritetsprincip, som rent folkeretligt set i Virkeligheden er Neutralitetens og Neutralitetsrettens polære Modsætning. Det er ganske givet, at Forholdet vil komme til at ligge saaledes, som jeg nævner her. Hidtil har det jo været saaledes, at Retten til at føre Krig, Retten til at forblive neutral, de to forskellige Sider, har været den national-statslige Suverænetets vigtigste Prærogativ. Saa længe der var fri Ret til at føre Krig, havde Trediemand ogsaa Ret til at forblive neutral; tredje Magts Neutralitet var saare ofte et Gode, var Udtryk for en Fredspolitik, der forebyggede Krigens Udvikelse. Deri har imidlertid allerede Folkeforbundspagten gjort meget vigtige Indgreb. Folkeforbundspagten har ganske vist ingenlunde afskaffet Neutralitetsbegrebet og dermed de af Neutraliteten flydende Rettigheder og Pligter, ingenlunde! Der findes vel nok dem, der mener noget saadant eller mener, at det i meget vidtgaaende Grad er Tilfældet; jeg tror imidlertid, at Udenrigsministeriets Raadgiver i Folkeret, der som bekendt særdeles indgaaende har sysselsat sig med dette Problem, har fuldkommen Ret i det principielle i sine Grundbetragtninger, at ogsaa indenfor Folkeforbundspagten er der endnu i ikke ringe Omfang Mulighed for Neutralitet; den gælder da under alle Omstændigheder for de efter Folkeforbundspagten's Artikel 15 lovlige Krige, som jeg før talte om i Forbindelse med Kellogg-Pagten. Men stærkt begrænset er den selvfølgelig blevet, ikke mindst ved Folkeforbundspagten's Sanktionsbestemmelser i Artikel 16. Naar det der fastslaas, at i Tilfælde af en Folkeforbundsaktion skal den Stat, gennem hvilken Folkeforbundstropper eller Tropper, der handler paa Folkeforbundets Vegne, passere, give disse fri Passage, saa er selvfølgelig dette ganske uforeneligt med det nedarvede Begreb Neutralitet; naar det fastslaas, at man er juridisk pligtig at deltage i økonomiske Sanktioner, og det vil jo sige i en Slags Blokadeforanstaltninger en miniature, byggede over navnlig den engelske Blokadepraksis under Krig, saa er selvfølgelig ogsaa dette Regler, der i allerhøjeste Grad begrænser det nedarvede Neutralitetsbegreb; og hvad de militære Sanktioner vedrører, er det jo saaledes, at en juridisk Pligt i samme Forstand som den, der bestaar for Passagerrettens og de økonomiske Sanktioners Vedkommende, ikke er fastlagt i Folkeforbundspagten og ikke vilde kunne fastlægges i den, fordi det vilde være et saa uhyre Indgreb i Suverænetetsretten, at de enkelte Stater ikke